

Горлачов О.С.

кандидат психологічних наук, доцент,
доцент кафедри сурдопедагогіки та
сурдопсихології імені М.Д.Ярмаченка
факультету спеціальної та інклюзивної освіти
Українського державного університету
імені Михайла Драгоманова
ORCID 0000-0003-3893-3212

СУСПІЛЬНЕ СТАНОВИЩЕ ОСІБ З ПОРУШЕННЯМИ СЛУХУ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ: ІНФОРМАЦІЙНО-БЕЗПЕКОВИЙ АСПЕКТ

На початку російсько-української війни досить суттєво зменшився, а місцями і повністю зник, особливо в регіонах де велись і продовжують тривати активні бойові дії, сегмент інформаційного забезпечення мешканців України, зокрема, осіб з порушеннями слуху (глухих та слабочуючих), які внаслідок наявності слухового дефекту не можуть самотійно, засобами усної та (чи) писемної мови, отримувати екстрену та важливу для них інформацію.

Особи з порушеннями слуху опинились в ситуації безпорадності і позбавленні, майже повністю, можливості одержання життєвоважливих інформаційних повідомлень. Внаслідок наявної слухової депривації вони не можуть повноцінно взаємодіяти з оточуючим світом, отримувати актуальну та нагальну інформацію про небезпеку обстрілів і бомбардувань, ситуацію щодо бойових дій в кожному конкретному населеному пункті, адекватно і правильно реагувати на сигнали повітряної тривоги тощо [3].

З перших днів повномасштабної війни по провідним телевізійним каналам України було розпочато трансляцію загальнонаціонального інформаційного телемарафону «Єдині новини», що не супроводжувався ні сурдоперекладом, ні субтитруванням. Особи з порушеннями слуху виявились в інформаційній ізоляції.

На допомогу глухим та слабочуючим людям прийшли, по-перше, родичі та близькі, тобто чуючі члени сім'ї, що володіють, зокрема, дактильним та міміко-жестовим мовленням, які із перших вуст повідомляли всю нагальну інформацію та допомагали орієнтуватись в нетиповій ситуації їхнього сьогоднішнього існування, а, по-друге, віртуальний інформаційний простір, зокрема, сучасні інтернет сервіси текстового та відеозв'язку.

Найпопулярнішими в середовищі осіб з порушеннями слуху виявились наступні соціальні мережі та відео-месенджери: користувацькі програми (Facebook Messenger, Viber, Telegram, Signal, WhatsApp, Skype), публічні соцмережі (Facebook, Instagram, Google+), особисті блоги (Twitter), соцмедійна користувацька програма TikTok, відеохостинг YouTube, інтернет-пейджери (ICQ, QIP, Skype), різноманітні чати живого спілкування тощо [1, 2]. За допомогою даних застосунків та соцмереж деякі свідомі сурдоперекладачі та активні представники спільноти нечуючих записували та

викладали інформаційні повідомлення й важливі новини в мережу Інтернет, і продовжують це робити й надалі.

Все ж таки, на сьогодні, ми знаємо вже не один факт загибелі та травмування в умовах сучасної війни людей з порушенням слуху, які внаслідок свого слухового недоліку не змогли зорієнтуватись в конкретній ситуації і вжити заходів із порятунку та збереження власного життя і здоров'я.

Дуже важливим засобом інформування мешканців України стали програми сповіщення про обстріли та бомбардування, наприклад, застосунок «Повітряна тривога!», та оповіщення від влади України, що надходять на особисті гаджети людей через окремі спільноти та канали у месенджерах. Особливо в нагоді вони стали особам з порушеннями слуху, але знову, за умови наявності сучасного мобільного телефону (смартфону), покриття мережі оператора, наявності мережі Інтернет та й, взагалі, наявності електроенергії тощо.

На сьогодні, на другому році повномасштабної російсько-української війни, вже і на телебачення України почав повертатись сурдопереклад: спочатку в телемарафоні на «Суспільному», а згодом і на деяких регіональних каналах.

Поступово особи з порушеннями слуху отримують в своє користування різні можливості сучасного технічного прогресу, що допомагають уникнути соціальної ізоляції та активно включитись в оточуючий інформаційний простір.

Література

1. Горлачов О.С. Сурдопереклад як складова сурдоперекладацької діяльності у віртуальному просторі. *Тези доповідей ІХ Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції «Віртуальний освітній простір : психологічні проблеми», присвяченої 30-річчю незалежності України (25 вересня – 25 жовтня 2021 року)*. Київ : Інститут психології імені Г. С. Костюка, 2021. URL: https://newlearning.org.ua/sites/default/files/tezy/2021/Horlachov_Oleksandr_2021.pdf

2. Горлачов О. С. Психологічні особливості міжособистісної комунікації осіб з порушенням слуху в мережі інтернет: онлайн спілкування / *Актуальні проблеми психологічної протидії негативним інформаційним впливам на особистість в умовах сучасних викликів* : Матеріали методологічного семінару НАПН України 8 квітня 2021 року : Зб. матеріалів // За ред. С. Д. Максименка. Київ : Педагогічна думка, 2021. С. 30-37. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/726024/1/Збірник%20матеріалів%20методсемінару.pdf>

3. Українське суспільство в умовах війни. 2022: Колективна монографія / С. Дембіцький, О. Злобіна, Н. Костенко та ін.; за ред. член.-кор. НАН України, д. філос. н. Є. Головахи, д. соц. н. С. Макеева. Київ: Інститут соціології НАН України, 2022. 410 с. URL: <https://i-soc.com.ua/assets/files/monitoring/maket-vijna...2022dlya-tipografiiivse.pdf>